

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. VI. Absurdis & inconvenientibus exploditur scientia media

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

diffensa connexionem habeat. Si verò in alio sententia Antecedens illius propositionis hypotheticæ explicemus, tollitur alia conditio ad objectionem scientiæ mediæ requisita, nempe libertas & contingentia; tunc enim transit in sensum purè necessarium, imò identicum & in circulum vitiosum: non minus enim necessarium est, si Deus cum causa secunda operetur, ipsam pariter operari, quàm si duo homines simul currant, utrumque currere: vel si duo equi simul trahant eundem curram, utrumque simul trahere; correlativa enim sunt simul naturâ, & cognitione, & unum altero sublato subsistere nequit: Ergo &c.

127. Hæc est summa argumenti, quod fuscè proponit Joannes à S. Thoma, & quo ait arrius mordari *Adversarios*, & inde telorum imbrem ingruere. Et certe hoc argumentum difficillimum est, nec tam argumentum dici potest, quàm gerimen inextricabili argumentorum; plures enim congerit & accumulat difficultates, à quibus nunquam satis se expediunt Adversarij, licet in omne lacus se vertant. Nam si in primo sensu concursum Dei interpretentur, id est voluntatem indifferentem ad concurrendum ad quodcumque creatura voluerit, ut communiter exponere solent, manifestum est illum non posse apponi ut Antecedens supra dictæ propositionis hypotheticæ; est enim communis lex Dialecticæ, falsam esse hypothesein, cujus Antecedens potest esse verum, falso Consequente; voluntas autem indifferens & parata ad assensum & dissentium concurrete, quolibet eorum determinatè sublato subsistere potest. Si verò decretum Dei ponatur purè concomitans operationem liberam voluntatis creatæ, & constituaturs causalitate Dei extrinsecâ indistinctâ à concursu simultaneo, & subinde ab actu causæ secundæ non potest evitari circulus ille vitiosus, ac penè nugatorius: *Res est futura, quia Deus vult: & Deus illum vult, quia futura est.*

ARTICULUS VI.

Absurdus & inconvenientibus exploditur scientia mediæ.

Plura adduci solent absurda & inconvenientia, quæ sequuntur ex scientia mediæ, nos gratiora tantum & clariora colligemus.

§. I.

128. Scientia mediæ favere videtur, ac viam sternere errori illi Semipelagianorum, quæ asserunt dari in nobis initia quedam fidei & bonæ voluntatis, quæ non erant à gratia, sed à natura.

129. Probatur breviter: Scientia mediæ ponitur ab ejus defensoribus, ut Deus ante omne decretum præveniens nostras voluntates cognoscatur, an homo positus sub his, aut illis occasionibus pro sua libertate consenturus, vel dissenturus sit vocationi ad fidem verbi gratiâ; supposito tamen auxilio de se indifferenti, & moraliter tantum excitante, quod per ipsum consensum reddendum est efficax, si de se ipso operetur, vel inefficax per dissentium, si nolit operari. Hæc est tota ratio scientiæ mediæ, ut notissimum est le-

gentibus Authores, qui illam docent, & in quotidianis disputationibus ita passim affirmant. Sed in hac præscientia sic explicata involvitur, & divino conspectui offertur aliquid initium fidei, & bonæ voluntatis, quod non est à gratia, sed à natura; nec à Deo, sed à solo libero arbitrio pro sua innata libertate determinante gratiam ad contentam: Ergo scientia mediæ favet, & viam sternit errori illi Semipelagianorum, quæ asserunt dari in nobis quedam initia fidei & bonæ voluntatis, quæ non erant à gratia, sed à natura. Qui error damnatur in Concilio Aracano can. 5. his verbis: *Si quo sicut augmentum, ita & initium fidei non per gratie donum, sed naturaliter in nobis esse dicit, Apostolus dogmatibus adversariis probatur, beato Paulo dicente, quia qui cepit in nobis bonum opus, perficiet.* Major & Consequentia patent, Minor vero, in qua est difficultas, sic ostenditur. Determinatio, & præmotio voluntatis applicantis & moventis intellectum ad credendum & assentiendum mysterijs revelatis, est initium fidei, & quidam credulitatis affectus, ut docent Theologi in tractatu de fide: Sed talis determinatio, quæ per scientiam mediæ futura sub conditione prævidetur, non supponitur, nec divino conspectui exhibetur ut futura ex vi determinationis gratiæ illam causantis & applicantis voluntatem ad illam, sed potius supponitur & prævidetur à Deo ut applicantis & determinans ipsam gratiam, quæ de se indifferens est, & à voluntate creatæ determinabilis, ut docent Adversarij: Ergo talis determinatio non supponitur, nec prævidetur à Deo ut causata, vel causanda à gratia, & ut ex auxilio Dei determinatè proveniens; sed ut ab ipsa voluntate nascens, & ex solis viribus liberi arbitrij procedens.

130. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio, illa determinatio voluntatis, quæ supernaturalis est, & initium fidei ac justificationis, non potest prævideri à Deo ut procedens & causata, vel causanda à gratia moraliter excitante, vel à gratia coefficienti: Ergo solum potest prævideri ut causata, vel causanda ex viribus liberi arbitrij. Consequentia patet: Nam præter illas duas gratias auxiliantes nullam aliam admittunt defensores scientiæ mediæ; rejiciunt enim gratiam ex se efficacem, & physicè prædeterminantem. Antecedens verò, quantum ad utramque partem, probatur. In primis enim talis determinatio voluntatis non potest prævideri à Deo ut causanda per gratiam moraliter excitantem; quia juxta principia Adversariorum talis gratia subijcitur libero arbitrio, & ab illo determinatur, & applicatur ad agendum; ac proinde illa non efficit determinationem liberi arbitrij, sed potius determinatio liberi arbitrij causat ejus efficaciam & utum.

131. Addo quod excitatio moralis non est vera & realis efficientia, sed impropria tantum & metaphorica, magisque pertinet ad genus causæ finalis, quàm efficientis: movet enim solum obiectivè, & exhibendo voluntati bonitatem, quæ illam allicit & invitat ad consensum; non tamen re verâ efficienter influat in illum: at constat in pueris, qui moraliter moventur & excitantur ad currendum ostensione pomi, vel imaginis: nullus enim dicit talis obiecti præsentationem esse veram & propriam causam efficientem cuius illius.

Probatur etiam Antecedens quantum ad se-

Qq 3

tundam

cundam partem. Gratia efficiētiæ, seu concursus simulaneus ordinis supernaturalis est indifferens, & modo indifferenti oblati voluntati, & ab illa determinabilis, quantum ad speciem actus, ut docent Assertores scientiæ mediæ; Sed concursus indifferens & determinabilis à voluntate humana nō potest causare ejus determinationem, sed potius ab ea determinatur: Ergo determinatio voluntatis ad credendum non potest prævideri à Deo per scientiam mediam ut causata ab illo per gratiam efficiētiæ.

131. Ex his impugnata manet communis responsio Adversariorum, qui dicunt talem determinationem procedere à libero arbitrio non nudè & solitariè sumpto, sed sub ipso auxilio gratiæ constituto: Cum enim, ut jam ostendimus, neque gratia moraliter excitans, neque gratia efficiētiens, quas illi tantum admittunt, talem determinationem causare possint; sed potius ab ipsa voluntate determinantur, & applicentur ad agendum; perinde est dicere, quod talis determinatio procedat à solo libero arbitrio, ac à libero arbitrio sub tali auxilio gratiæ constituto, illique associato. Sicut quia albedo in manu non est causa, nec principium caloris, imperitinus omnino esset asserere, illum non procedere quidem à manu nudè & solitariè sumpta, sed potius à manu ut albedine effecta, & illa informata.

132. Addo, quod Semipelagiani olim non negabant, consentium & determinationem voluntatis ad actus supernaturales procedere à libero arbitrio sub adjutorio gratiæ constituto, sed solum ab ipso gratiæ auxilio, ut constat ex Epistola D. Prosperi lapsissimè citata circa ejus finē, ubi dicit: *Par omnium invenitur & una sententia, quæ prædestinationem Dei secundum præscientiam receperunt, ut ob hoc Deus alios vasa honoris, alios consumelia fecerit, quia finem uniuscujusque prævididerit; & sub ipso gratiæ adjutorio, in qua futurus esse voluntate & actione præciserit. Ecce voluntatem, seu voluntatis determinationem & consentium prævitum nō sine auxilio Dei, sed sub ipso gratiæ adjutorio positum à Semipelagianis, ut rectè notavit Joannes à S. Thoma, tomo 1. in t. p. disp. 20, art. 4.*

133. Nec valet quod ait P. Annatus in libro de scientia media, hic appellari fidem Joannis à S. Thoma, quod dictum putet de Semipelagianis, quæ præter Catholicis Scripturibus attribuit, Ambrosium, Hieronymum, & alios SS. Patres eodem involens, quod Semipelagianos palliō. Non valet, inquam, ut enim rectè ait Baronius libro sæpè citato, de libertate humana, & gratia divina: *illa reprehensio Joannis à S. Thoma, graviore reprehensione digna est: nam Massiliens: hoc maxime nomine Augustinum arguebant, quod in his de gratia & libero arbitrio controversijs, Antiquorum Patrum vestigia deseruisset, quibus ipsi mordicis adhererent: ac proinde parem illam unam sententiam, quæ prædestinatio Dei secundum præscientiam recipitur, sibi ex Patribus vindicantem jactasse, & adversam Augustino, quem ab illis dissentire dicebant.*

134. Falsum est etiam quod Hieronymus & Ambrosius prædestinationem secundum præscientiam meritorum admiserint. Imo potius Pelagiani illos SS. Patres, ut libertatis destructores, & cum Manichæis sentientes, calumniabantur, ut de se refert D. Hieronymus in Epistola ad Ctesiphontem, versiculo: *Quod autem sursum deorsum jactant liberum arbitrium à nobis auferri, & de S. Ambrosio D. Augustinus libro 1. contra*

Julian. cap. 4 his verbis: *Quid nomen dilaniare niteris meum, & Ambrosium facis, tacito ejus nomine, Manichæum? Non ergo Joannes à S. Thoma, sed Franciscus Annatus illos sanctos Patres eodem, quo Semipelagianos, pallio tegit, dum eis attribuit sententiam docentem prædestinationem ex prævisis meritis fieri: nam ut ait Prospero initio ejusdem Epistolæ Massiliensium doctrinam referens: *Hac ipsorum definitio ac profusio est. Omnem quidem hominē in Adam peccante peccasse, & neminem per opera sua, sed per Dei gratiam regeneratione salvari. Qui autem credituri sunt, quive in ea fide, quæ deinceps per Dei gratiam sit juvanda, mansuri sunt, præfisse ante mundi constitutionem Deum, & eos prædestinasse in regnum suum, quos gratis vocatos, dignos futuræ electione, & hac vita bono fine excessuros esse præciserit.**

§. II.

Scientia media etiam favere videtur, ac sternere viam alteri errori, quod Semipelagiani assererent, prædestinationem ad gratiam fieri ex prævisione meritorum.

PROBatur breviter: Prædestinatio non solum ad gloriam, sed etiam ad gratiam fit ex prævisis meritis, si Deus in signo rationis antecedente decretum, quod eligit & prædestinat homines ad gratiam, prævideat merita ipsorum futura: At qui datā scientiā mediā Deus illa prævidet ut futura in signo antecedenti decretum prædestinationis ad gratiam: Ergo si deus scientia mediā, prædestinatio non solum ad gloriam, sed etiam ad gratiam fit ex prævisis meritis. Major videtur manifesta. Tum quia, cum inter actus divinos non detur alia prioritas, quam dependentiæ se referentis ex parte objectorum, si præscientia meritorum sit prior in mente divina prædestinatione ad gratiam, evidens est, quod illa penderet à tali præscientiā; ac proinde quod Deus non prædestinat ad gratiam, nisi ex prævisione meritorum. Tum etiam, quia si Deus in aliquo signo rationis, priusquam eligat hominem ad gratiam, videat illius merita futura, non potest non moveri intuitu illorum ad dandam illi gratiam. Unde hæc ratione probant Adversarij, prædestinationem ad gloriam fieri ex prævisis meritis: quia scilicet ante decretum electionis ad gloriam Deus per scientiam mediam prævidet merita hominum sub conditione futura. Minor vero probatur ex ipsis principijs Adversariorum. Nam in quocunque signo rationis aliquid verū est, in eo Deus illud prævidet propter infinitam virtutem sui intellectus: Sed in signo rationis antecedente electionem Petri ad gratiam, altera istarum contradictoriarum, Petrus merebitur, Petrus non merebitur, est determinatè vera, scilicet ista, Petrus merebitur, ex suppositione quod in tempore debeat elicere actus meritorios: Ergo in signo rationis antecedente electionem Petri ad gratiam, Deus prævidet ejus opera meritoria.

Eadem ratione probari potest, ex scientia media sequi Christum ex prævisis meritis fuisse prædestinatum ad filiationem naturalem, si vè ut sic Filius Dei in virtute, ut loquitur D. Paulus ad Romanos 1. Consequens est falsum & erroneum, ut enim docet Augustinus de prædestinat. Sancti, cap. 17. nullibi magis splendescit gratuita prædestinatio, quam in prædestinatione Christi, quæ subli-

illâ quæ ab altera attingitur : At juxta principia Adversariorum voluntas creata in suis effectibus & operationibus attingit aliquam rationem priorem & nobiliorem eâ, quæ per se primò attingitur à Deo : Ergo illa prius eligit & prius determinat. Maior est evidens : cum enim causa & effectus sint correlativa, judicandum est de prioritate & de posterioritate causarum secundum prioritatem, vel posterioritatem effectuum. Minor vero probatur. Juxta doctrinam Adversariorum voluntas creata attingit per se primò in actu & effectum quem producit rationem specificam, & determinat Deum ad illam; Deus vero per suum concursum attingit per se primò rationem individualem, & determinat voluntatem ad eliciendam hanc numero operationem, vel producendum hunc effectum in individuo: Sed in quolibet actu & effectum ratio specifica est prior, & perfectior individuali; cum prima constituat essentiam rei, secunda vero sit extra ejus naturam & quidditatem: Ergo juxta principia Adversariorum voluntas creata attingit in suis actibus & effectibus aliquam rationem priorem & nobiliorem eâ, quam Deus per suum concursum attingit.

§. V.

Scientia media tollit à Deo supremum dominium in nostras voluntates

145. **P**ROBATUR. Ille, qui habet supremum dominium in rem aliquam, potest eâ uti, eamque applicare ad quodcumque voluerit; quomodo cunque voluerit, & quando cunque voluerit in hac enim potestate utendi consistit jus dominativum, ut docent Theologi, & Jurisperiti; unde quia voluntas est regina & domina ceterarum potentiarum, & charitas aliarum virtutum, eas movent & applicant ad suos actus eliciendos. Ergo si Deus non possit applicare voluntates nostras ad libere volendum quidquid ipse voluerit eas velle; sed prius explorare debeat, & prævidere per scientiam mediam, quid illa ex innata libertate sint volitura; nec possit illarum determinationem & consensum prædefinite, & causare, tanquam primum liberum, & primum determinans; sed illum ab ea debeat expectare, & veluti emendicare, ac precariò obtinere, manifestum est, quod non habebit supremum & perfectum, ac regale dominium in voluntates nostras, sed politicum tantum & civile, quale maritus habet in uxorem, vel consul, aut magistratus in populum. Hoc autem repugnat Scripturæ & SS. Patribus: dicitur enim Proverbiorum 21. *Sicut divisiones aquarum; ita cor Regis in manu Domini: quocumque voluerit, vertet illud.* Quibus verbis Scriptura significat, cor Regis, quod inter omnia corda maxime liberum esse debet, ita esse sub manu & potestate Dei, & sub dominio ipsius, qualiter sunt aquæ sub manu hortulani, quas derivat, & dividit, quomodo cunque voluerit: ita quod sicut aquæ non resistunt divisioni, quæ manu hortulani fit; ita nec cor Regis Deo efficaciter illud moventi. Unde sepe docet Augustinus, *Deum habere cordium inclinandum omnipotentem suam potestatem. Illum magis habere in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi homines. Deo volenti salvum facere, nullum humanum resistere arbitrium; illumque de ipsis hominum voluntatibus facere quod vult, & quando vult &c.*

Confirmatur, & magis illustratur hæc ratio. Sicut Rex ille, vel Dominus non habet perfectum & supremum dominium in servos, vel in subditos, qui non possent eis quidquam præcipere, vel imperare, nisi quod prævideret & præceteret illos suâ sponte & propriâ inclinatione voluntarios, & qui non possent eos ad suam pertrahere voluntatem, sed potius cogeretur voluntati illorum se accommodare: tunc enim talis Rex, vel Dominus potius faceret voluntatem subditorum, & servorum, quam ipsi subditi & servi voluntatem Regis, vel Domini. Ita similiter Deus non habebit perfectum dominium in voluntates hominum, si non possit quidquam decernere, ac dei finire circa nostros actus liberos, nisi quod præscit & prævidet per scientiam mediam, homines ex innata libertate voluntarios; nec operabitur omnia juxta consilium voluntatis suæ, ut dicit Apostolus; sed potius secundum præscientiam & prævisionem voluntatis nostræ, ut olim dicebat Faustus. Certe si Superiores in Religione nihil aliud possent præcipere subditis, quam quod præviderent eos propriâ sponte & inclinatione naturali esse voluntarios, facillimum esset illis obtemperare, nec magna esset illorum autoritas, & parvum, ac fere nullum obedientiæ meritum foret.

Confirmatur amplius: In sententia Adversariorum verificari non potest id, quod dicit Augustinus, Deum scilicet magis habere in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi homines: Ergo illa contradicit Augustino, & tollit supremum & regale dominium, quod Deus habet in voluntates nostras. Consequentia patet. Antecedens probatur. Homines ratione perfecti dominij, quod habent in suos actus, possunt se libere determinare, & de facto se libere determinant ad quod voluerint, quando voluerint, & ubi voluerint: Ergo si Deus non possit sine lesione libertatis applicare & determinare voluntates hominum ad quod voluerit, & quando voluerit; sed debeat per scientiam mediam explorare futuram consensum voluntatis humanæ, & expectare, & quærere occasiones & opportunitates temporis, loci &c. manifestum est, quod non ita habebit in sua potestate voluntates hominum, ac ipsi homines.

§. VI.

Scientia media derogat divinæ omnipotentia, & enervat efficaciam gratia.

PROBATUR primò: Juxta principia Adversariorum, Deus servatâ libertate arbitrij nulli non potuit promittere Abraham filios spirituales per fidem & conversionem Gentium ex facularibus & thelauris suâ omnipotentia; sed solum ex præsupposita scientia media, quâ noverat, quod ista, vel illa gentes, tali tempore vocata ad fidem, creditura essent: vocata, inquam, a quali vocatione externa & interna; imò forte minor, quam alia Gentes, quæ non ei ediderunt: Sed hoc multum derogat divinæ omnipotentia, & enervat efficaciam divinæ gratia; Ergo & scientia media: Major patet, Minor probatur. Juxta hunc dicendi modum, quod Deus promissione adimplere potuerit, non provenit tanquam à primâ radice ab ejus omnipotentia, sed à potestate & determinatione liberi nostri arbitrij: nisi enim hæc præsupponeretur à Deo prævita per scientiam mediam, Deus ex tota sua omnipotentia, & ex virtute auxiliorum gratia, quæ ab illa proveniunt

ri divinæ, & ab illa impediibilis, omnipotentia Dei, ejusque libertati derogatur. Sed juxta principia Adversariorum, talis conversio, neque est Deo libera, nec ab illo impediibilis: Ergo &c. Minor subsumpta probatur. Et in primis quod talis conversio, juxta principia Adversariorum, non sit Deo libera, videtur manifestum, cum illa sit prior omni decreto actuali & exercito voluntatis divinæ; & cum scientia media, quæ circa illam versatur, non sit libera ex parte subjecti, sed tantum ex parte objecti, ut docent ejus Assertores. Quod etiam illa non sit à Deo impediibilis, patet ex dictis, & currit argumentum supra positum: si enim posset à Deo impediiri, posset per voluntatem divinam scientia media falsificari; & sic ante voluntatis decretum, non erit infallibilis talis scientia, nec necessario competens Deo, sed dependenter à voluntate sua libera. Quare ex positione scientiæ mediæ, vel diminuitur potentia divina, ejusque supremum dominium ac perfecta libertas, circa res conditionate futuras, aut redditur incerta & fallibilis illa scientia. Concluditur igitur (Amice Lector) & rogo te cum Augustino libro 1. operis imperfecti num. 50. Ne ita de his angustiis ex eas, ut fidei caput perdas; quæ fide primitus in symbolo consistemur, credere nos in Deum Patrem omnipotentem.

§. VII.

Scientia media attribuit Deo modum concurrenti cum causis liberis, cæcum, & ignorantem, vagum, & indeterminatum.

155 **P**robatur breviter: Quando Deus cognoscit per scientiam mediam, rem sub conditione futuram, debet supponere modum agendi suum, & creaturæ: quando quidem non potest supponi, nec cognosci res, ut absolute, vel conditionate futura; nisi supponatur habere omnia, quæ sunt, vel essent necessaria ad existendum; ac proinde concursum causæ primæ, sine quo nulla potest poni actio causæ secundæ, quæ cum sit aliquod ens per participationem, necessario, & essentialiter dependet ab ente per essentiam: At qui modus ille concurrenti Dei, præsuppositus à scientia mediæ, cæcus est, ac ignarus, vagus, confusus, & indeterminatus: Ergo scientia mediæ Deo modum concurrenti cum causis liberis cæcum ac ignorantem affigit. Major patet, Minor probatur: Modus ille agendi, est concurrere per concursum indifferentem, & sine intentione & volitione alicujus actus, & effectus particularis, cum sola intentione generali agendi quod volet creatura, quodcumque illud sit, sive bonum, sive malum, sive amorem, sive odium &c. Sed hoc est concurrere cæco & ignorantimodo, vagè, & confusè, & quasi in incertis; eoque fere modo quò piscatores, qui mittunt retia in mare, vel in flumen, ignorantes quos pisces apprehendent, & in suis retibus concludunt: an soleas, vel Rhombos, Thynnos, aut Salmones &c. Ergo scientia mediæ attribuit Deo modum concurrenti cum causis liberis, cæcum, & ignorantem, incertum, & indeterminatum.

156 **D**ices cum Suarez libro 1. de concursu Dei cap. 15. Decretum Dei de concurrenti cum causis liberis, dirigi per scientiam mediam, quæ Deus prævidet distinctè & in particulari, quem actum voluntas creata elicitura sit, si in his occasionibus & circumstantiis occurrentibus præbeat illi suum concursum,

A Sed contra: Hic non agimus de concursu causæ primæ subsequeute ad scientiam mediam, sed de illo quem talis scientia in signo rationis eam antecedenti, in Deo supponit; cum enim sit speculativa, supponit suum objectum, & omnes essentialia dependentias ad illius existentiam requisitas, subindeque concursum causæ primæ, seu decretum & voluntatem concurrenti cum causis secundis: Sed modus ille concurrenti, præsuppositus à scientia mediæ, est cæcus, & ignarus, vagus, & indeterminatus; quia exhibetur à Deo causis liberis, per vagam quandam, confusam, & generalem applicationem suæ omnipotentia; ac concurrentum cum voluntate creata ad quodcumque voluerit, & nullum tunc intendendo aut cognoscendo actum in particulari. Ergo modus ille concurrenti cum causis liberis, multum derogat perfectioni divinæ providentiæ, quæ non debet tendere ad nostros actus liberos in communi, vagè, & indeterminate, sed circa illos in individuo, distinctè, & in particulari verfarari docet S. Thomas 3. contra Gent. cap. 89. ubi impugnat errorem Origenis & aliorum, qui non intelligentes (inquit S. Doctor) qualiter motum voluntatis Deus in nobis causare possit, absque præjudicio libertatis, dixerunt quid providentiæ non est de his quæ subsumt libero arbitrio, scilicet de electionibus.

C Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Juxta sententiam defensorum scientiæ mediæ, sunt distinguendi duo modi concurrenti causæ primæ cum secundis: unus cæcus, & ignarus, casualis, & fortuitus, qui præsupponitur ad scientiam mediam; & nullum intellectus judicium, quo divina voluntas & omnipotentia ad aliquem effectum in particulari producendum dirigantur, supponit; sed modo quodam vago, & quasi in incertum, tendit in actus voluntatis humanæ, nimirum ad quodcumque voluntas creata elegerit & voluerit: alter verò prudens & sapiens, ac supponens prævisionem scientiæ mediæ, & cum deliberatione & intentione effectus particularis: quo nihil absurdius dici potest, nam juxta hunc modum dicendi, Deus perinde se habet, ac si quis sagittam ejaculari, aut machinam bellicam vellet dispendere per cæcos meatus, dubius quò tendat, quidve eâ viâ attingat, nisi per fenestram exerto capite id exploret: sicut enim talis exploratio & cognitio subsequens, non impediret quin emissio illa sagittæ, vel globi, modo quodam cæco & ignorantimodo facta esset, nullumque intendendo scopum in particulari: ita cognitio & exploratio scientiæ mediæ, non impedit, quin in signo illam antecedenti, modus quidam agendi & concurrenti cum causis liberis, cæcus, & ignarus, vagus, & indeterminatus (utpote sine cognitione & intentione effectus particularis) Deo attribuat.

§. VIII.

Scientia mediæ affigit Deo modum cognoscendi actus liberos nostræ voluntatis, conditionate futuros, confusum, & indeterminatum.

Hoc inconveniens & absurdum, manifestè sequitur ex doctrina Adversariorum: docent enim voluntatem nostram, cum eligit hoc objectum potius quam aliud, non determinare seipsam ad hunc numero actum, potius quam ad alium, sed ad hunc numero actum determinari à causa prima. Ita Suarez in Metaphysica disp. 5. sect. 5. num. 7. ubi mutat sententiam quam tenuerat in 3. Idem repetit disp. 2. sect. 1. num. 13. & seq.

S. IX.

Scientia media apparenter solum favet libertati, re ipsa tamen illam tollit, & in suo primo principio proforat & extinguit.

Probatur primò argumento ad hominem, de-
sumpto ex ipsis principijs Adversariorum. Il-
la scientia tollit libertatem, quæ supponit res
esse futuras, ex vi & natura oppositionis con-
tradictoriæ: Atqui scientia media hoc supponit:
Ergo libertatem tollit. Major constat: cum
enim oppositio contradictoria sit causa necessa-
ria, necessitate absolutâ, utpote fundata in illo
primo principio, quodlibet est, vel non est, quoni-
hil potest esse, vel concipi magis necessarium;
futuratio ad illam consequens, & ex illa prove-
niens, non potest esse libera & contingens, sed
naturalis tantum & necessaria. Minor verò pro-
batur: Assertores scientiæ mediae supponunt &
docent, propositiones contradictorias de futuris
contingentibus, non solum conditionatis, sed
etiam absolutis, habere determinatam verita-
tem vel falsitatem, ratione oppositionis contra-
dictoriæ; ut supra petulimus ex Patre Martino
no, qui id aperte profitetur, cum cæteris Socie-
tatis Doctoribus: Ergo cum veritas objectiva
futurorum contingentium, supponat illorum
futuritionem, imò sit ipsa futuritio rei contin-
gentis, ut objecta intellectui divino, & ab ipso
cognita, vel cognoscibilis, manifestum est, juxta
Adversariorum principia, determinatam futu-
rionem rerum contingentium, ex vi & natura
oppositionis contradictoriæ provenire.

Probatur secundo: Nullus actus bonus potest
esse, vel concipi ut liber, per ordinem ad volun-
tatem creatam, qui non sit & concipiatur liber,
per ordinem etiam ad voluntatem divinam;
alioquin illa non esset primum liberum, nec vol-
untas creata in suis actibus liberis, esset ipsi ef-
fentialiter subordinata: Sed conversio Petri v.
g. in eo signo in quo prævideatur per scientiam
mediam, ut conditionatè futura, non potest esse,
vel concipi ut libera, per ordinem ad voluntatè
divinam: Ergo neque per ordinem ad voluntatè
creatam. Major constat: Minor autem probatur
dupliciter. Primò quia in eo signo, in quo scien-
tia media prævideatur conversio Petri, ut con-
ditionatè futuram, nullum datur, nec concipi-
tur in voluntate divina, decretum actuale &
exercitum, quò Deus libere determinet con-
vertere Petrum, ex hypothesi quòd in his occa-
sionibus & circumstantiis constituatur: Ergo
talis conversio in eo signo non potest esse, vel
concipi ut libera, per ordinem ad voluntatem
divinam. Consequentia patet: libertas enim vo-
luntatis divinæ non exercetur nisi mediante li-
bero decreto actuali, & exercito: Ergo si in tali
signo tale decretum non datur, nec concipiatur
in Deo, in ordine ad conversionem Petri, illa
non potest esse, nec concipi ut libera, per ordi-
nem ad voluntatem divinam.

Secundo probatur eadem Minor: Si talis con-
versio conditionatè futura, in eo signo esset, &
conciperetur ut libera, per ordinem ad volunta-
tem divinam, scientia quam Deus habet de illa,
esset omni ex parte libera, id est non solum ex
parte objecti, sed etiam ex parte subjecti; & sic
non esset scientia media, quæ (ut docent eus de-
fensores) partim libera est, & partim necessaria,
& medium tenet locum inter scientiam simplicis
intelligentiæ, & visionis, ac de utraque participat.

Probatur tertio: Primi liber libertate destrui-

A & sect. 4. num. 5. & 35. & in opusculis. libro 1. de
concurſu Dei cap. 12. num. 11. & libro 1. de gratia
prologom. 2. cap. 2. num. 16. Idem tenet Herice
Tract. 1. disp. 7. cap. 11. num. 84. & alij Recen-
tiores communiter. Ex quo patet, quòd cum
Deus in illo signo, in quo Adversarij ponunt in
Deo scientiam mediam, nihil suo decreto circa
actus liberos voluntatis nostræ, absolūtè, vel
conditionatè futuros, determinaverit; nequit
illos per scientiam mediam videre in individuo,
sed solum in specie. A quo enim in tali signo ef-
fense determinari in individuo? Non à voluntate
creata, quæ in Adversariorum doctrina non de-
terminat suos actus quantum ad individuum,
sed solum quantum ad speciem. Nec à volunta-
te divina, cum enim illa in eo priori (ut dixi)
nullam habeat, nec concipiatur habere decre-
tum circa nostros actus liberos, illos quantum
ad individuum determinare non potest. Non vi-
det ergo Deus per scientiam mediam actus il-
los cum determinatione individuali, sed tantum
quantum ad speciem: Atqui cognoscere ali-
quod objectum, quantum ad speciem tantum, &
non in singulari & individuo, est cognoscere il-
lud confuse, obscure, & indeterminatè, ut patet
cum quis videt hominem à longè venientem;
licet enim cognoscat illum esse hominem, &
non equum, vel leonem; si tamen ignoret, an ille
sit Petrus, vel Joannes, vel Jacobus, talis cog-
nitio confusa, obscura, & imperfecta censetur:
Affigunt ergo Deo Adversarij modum cog-
noscendi per scientiam mediam actus liberos
nostre voluntatis conditionatè futuros, imper-
fectum, obscurum, confusum, & indetermina-
tum, subindeque Deum exoculant, ejusque infi-
nitam scientiam penitus destrunt: ut enim egre-
gie dicitur S. Doctor hic art. 11. in calce cor-
poris articuli: *Cum Deus fiat alia à se per essentiam
suam, in quantum est similitudo rerum vel ut princi-
pium activum earum, necesse est quòd essentia sua sit
principium sufficiens cognoscendi omnia quæ per ipsum
fiunt, non solum in universali, sed etiam in singulari.*
Quam rationem fufius expendit articulo se-
quenti, ubi sic ratiocinatur: *Cognitio cujuslibet co-
gnoscens se extendit secundum modum forme quæ est
principium cognitionis, species enim sensibilis quæ est
in sensu, est similitudo solum unius individui, unde per
eam solum individuum cognosci potest; species autem
intelligibilis intellectus nostri, est similitudo rei quan-
tum ad naturam speciei, quæ est participabilis à par-
ticularibus infinitis: unde intellectus noster, per speciem
intelligibilem hominis, cognoscit quodammodo homi-
nes etiam infinitos, sed tamen non in quantum distin-
guantur ad invicem, sed secundum quòd communicant
in natura speciei, propter hoc quòd species intelligibilis
intellectus nostri, non est similitudo hominum, quan-
tum ad principia individualia, sed solum quantum ad
principia speciei. Essentia autem divina, per quam in-
tellectus divinus intelligit, est similitudo sufficiens om-
nium quæ sunt vel esse possunt, non solum quantum ad
principia communia, sed etiam quantum ad principia
propria uniuscujusque, ut ostensum est: Unde sequitur
quòd scientia Dei se extendat ad infinita, etiam secun-
dum quòd sunt ab invicem distincta. Ficticia ergo &
chimerica est scientia media, quæ juxta Adver-
sariorum principia, actus liberos voluntatis nos-
træ, conditionatè futuros, solum in communi,
& quantum ad rationem specificam, non verò
distinctè, & in particulari, seu quantum ad ra-
tionem individualem, explorare & cognoscere
potest.*

Tom. I.

Rt 2. 63.

Et, libertas creata subsistere nequit: At scientia media tollit libertatem primi liberi: Ergo & libertatem creatam evertit. Major constat, Minor probatur dupliciter. In primis enim, quod non proponit voluntati divinae objectum cum indifferentia ad essendum vel non essendum, libertatem divinam tollit; At scientia media non proponit voluntati divinae, actum voluntatis creatae, cum indifferentia ad essendum vel non essendum: Ergo tollit libertatem divinam. Major est certa: libertas enim voluntatis supponit in intellectu indifferentiam objectivam iudicij: Minor vero probatur. Conversio enim D. Petri v. g. non fuit proposita voluntati divinae, per scientiam mediam, cum indifferentia ad essendum vel non essendum in talibus circumstantiis, sed ut determinata tantum ad hoc ut esset, illaque determinatio praecessit omnem actualem libertatem divinam: nam prius cognoscitur voluntas creata operatura determinate hunc specie actum, quam cognoscatur Deus eum determinate volentis; neque illum signum assignari potest ab Authoribus scientiae mediae, in quo non sit petrus se determinaturus ad talem operationem.

162 Secundo probatur Minor principalis. Libertas consistit in potestate expedita ad actum, ejusque negationem: At supposito quod Deus sciret, & praevideret per scientiam mediam, me in tali occasione vocationi non responditurum, non esset expeditus ad actum oppositum; nec esset in illius potestate, in tali occasione, à me extorquere consensum: quae impotentia proveniret ex aliqua suppositione illi non libera, ex praevisione scilicet mei dissensus futuri: Ergo non esset liber, nec gauderet libertate supremâ, per ordinem ad consensum voluntatis creatae: contra illud Augustini de correptione & gratia c. 4. *Magis habet Deus in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi homines.*

163 Confirmatur & magis illustratur haec ratio. Ex eo quod supposita physica praemotio ad actum amoris, quae est aliqua suppositio nobis non libera, & independens à voluntate creata, non possumus componere negationem amoris, Adversarij inferunt laedi libertatem creatam respective ad amorem: At suppositio scientiae mediae, quae Deus videt me sub conditione non consenturum, non est Deo libera, utpote antecedens decretum actuale & exercitum divinae voluntatis; & ex hac suppositione redditur impotens ad causandum consensum: Ergo quod non causet talem consensum, non est Deo liberum, sed necessarium, necessitate radente illius libertatem. Pater Consequentia: non minus enim requiritur, ut negatio sit libera, potentia proxima, expedita ad actum negationi oppositum, quam ut actus sit liber, potentia proxima, expedita ad ejus negationem.

164 Confirmatur secundò: Juxta principia Adversariorum, quod antecedenter se habet ad libertatem, & eoposito, non potest non sequi effectus, tollit libertatem: Sed praevisione mei futuri dissensus, antecedenter se habet ad libertatem divinam, cum sit prior decreto, quod est libera determinatio divinae voluntatis, & supposita tali praevisione, Deus non potest à me extorquere consensum: Ergo talis praesentia libertatem divinam evertit, & consequenter humanam, quae sine divina stare non potest, sicut nec rivulus sine fonte, nec radius sine Sole.

165 Dices: Ex suppositione quod Deus me vide-

A ac non amantem, quia non dedit physicam praemotioem, non potest me praedeterminare ad amorem; & tamen, ut docent Thomistae, haec necessitas non est antecedens, obstanti libertati, sed consequens, cum illa composita: Ergo quod Deus, ex suppositione quod videat me sub conditione vocationi suae non respondentem, non possit meum extorquere consensum, non arguit necessitatem antecedentem libertati contrariam, sed tantum consequentem cum ea compositam.

Sed nego Consequentiam, & paritatem. Ratio discriminis est, quia scientia quae videt me non amantem, ex defectu praemotioem, est Deo libera, utpote fundata in decreto, quod Deus liberè statuit mihi denegare praemotioem ad amandum; atque ita necessitas ex illa proveniens, non est antecedens, sed consequens libertatem divinam: scientia autem media, quae videt me vocationi non responditurum, ex hypothese quod me constituat in his occasionibus & circumstantiis, non est Deo libera, in Adversariorum sententia, utpote antecedens liberum decretum voluntatis divinae; ac proinde necessitas ex illa proveniens, est antecedens, & non consequens divinam libertatem.

166 Quarto principaliter arguitur, & probatur ratione communi nostrorum Thomistarum, scientiam mediam tollere libertatem. Illa scientia tollit libertatem, quae supponit res esse futuras ante primum principium & primam radicem libertatis creatae, & participata à rebus: Sed scientia media hoc supponit: Ergo tollit libertatem. Major constat, nulla enim potest dari vel concipi libertas, ante primum principium & primam radicem illius. Minor autem, in qua versatur difficultas, sic ostenditur. Scientia media supponit res esse futuras, saltem conditionate, ante divinum decretum: Sed illud est primum principium, primaque veluti radix totius libertatis, & contingentiae in rebus: Ergo scientia media supponit, res esse futuras ante primum principium, & primam radicem libertatis creatae. Major patet: Minor autem, praeterquam quod est D. Thomae, pluribus in locis supra à nobis citatis, in quibus docet, libertatem & contingentiam rerum in efficaciam infinitam voluntatis divinae, tanquam in primam causam, & veluti primam causam, & veluti primam radicem, esse reducendam, hac ratione suadetur. Primum in quolibet genere est causa ceterorum: Sed divinum decretum est primum in genere liberorum, ut constat, cum sit exercitum libertatis divinae: Ergo divinum decretum est primum principium, primaque veluti radix totius libertatis & contingentiae rerum.

167 Confirmatur: Quod est tale per essentiam, est causa eorum quae sunt talia per participationem: Sed divinum decretum est ipsa libertas increata & per essentiam, libertas autem creata est talis per participationem: Ergo divinum decretum est primum principium totius libertatis creatae.

168 Dices primò, Libertatem creatam debere quidem ab aliquo divinae voluntatis decreto procedere, non tamen à decreto praedeterminante quod admittunt Thomistae; sed à decreto creationis, quo Deus decrevit dare causis liberis potentiam & facultatem se determinandi, & eligendi quod voluerint.

169 Sed contra: Licet decretum creationis sit causa

causa libertatis potentialis, quam Deus creatur. A
 nis intellectibus in creatione indidit, non tar
 men libertatis actualis, seu liberæ electionis no
 men libertatis, saltem proximè & immediatè,
 sed mediatè tantum & remotè: Atqui libertas
 actualis nostræ voluntatis, debet à Deo proxi
 me & immediatè procedere, mediante aliquo
 decreto libero suæ voluntatis: Ergo &c. Major
 est evidens, Minor probatur. Omnis perfectio
 simpliciter simplex debet à Deo ut à prima cau
 sa immediatè procedere, juxta illud Jacobi 1.
*Omne datum optimum, & omne donum perfectum,
 desorsum est descendens à Patre luminum.* Sed liber
 tas actualis est aliqua perfectio simpliciter sim
 plex, cum sit melior ipsa, quam non ipsa, ut
 patet: Ergo libertas actualis debet immediatè
 oriri à Deo ut à primo libero.

171 Confirmatur primò: Determinatio volunta
 tis creata est aliquid perfectius, quam illuminatio
 Solis: Sed illuminatio Sglis immediatè
 procedit à Deo, ut omnes Theologi & Philoso
 phi docent contra Durandum & Aureolum:
 Ergo & determinatio voluntatis creata.

Confirmatur secundò: Libertas actualis est
 perfectior potentiali, cum prima dicat potentia
 litatem & carentiam actûs, ac proinde imper
 fectionem, non verò secunda: Ergo si libertas
 potentialis sit immediatè à Deo ut à primo libe
 ro, à fortiori & ipsa libertas actualis.

Confirmatur terciò: Sicut Deus est primum
 ens, & tale per essentiam, ita & primum liberum:
 Ergo licet implicat dari aliquam entitatè crea
 ram & participatam, quæ immediatè ab ipso nõ
 procedat: ita repugnat dari velicipi liber
 tatem aliquam creatam & participatam, quæ à
 Deo immediatè non dependeat & promanet.

172 Dices secundò, Libertatem actualem nostræ
 voluntatis, seu liberam ejus determinationem,
 causari immediatè à decreto indifferenti, quò
 Deus statuit concurrere cum voluntate creata
 ad quodcumque voluerit.

Sed contra primò: A principio indifferenti ut
 indifferens est, actus determinatus exire nequit,
 ut supra ex D. Thoma dicebamus. Ratio est,
 quia indifferens & determinatum inter se op
 ponuntur, & se habent sicut calidum & frigi
 dum: Ergo sicut à frigido, ut tali, non potest pro
 cedere calor, ita nec à decreto indifferenti, de
 terminatio voluntatis creata.

Secundò: Decretum determinabile à volun
 tate creata, quantum ad speciem actûs, ejus de
 terminationem non causat, sed potius determi
 nationem ab illa expectat: Atqui decretum in
 differens est determinabile à voluntate huma
 na, quantum ad speciem actûs, ut docent defen
 sores scientiæ mediæ: Ergo liberam ejus deter
 minationem non causat.

Tercio, Nulla causa à suo effectu dependet:
 Sed decretum indifferens, ut insuat in actus libe
 ros voluntatis creatae, & concursum determina
 tum ad operandi illi exhibeat, depedet à deter
 minatione voluntatis humanæ, saltem tanquam
 à conditione, juxta Adversariorum principia:
 Ergo talis determinatio non est effectus decreti
 indifferents, nec ab illo tanquam à causa depedet.

§. X.

Scientia mediæ facit Deum authorem peccati, & de
 tem jam sanctitatis divinæ, hominumque
 salutis insidiari videtur.

173 Probatur tripliciter. Primò quia scientia me
 diæ supponit divinum concursum oblatum

Tom. I.

voluntati, de se indifferentem, & ab illa, ad hanc
 potius partem, quam ad illam determinandum.
 Ergo juxta hanc sententiam, concursus divinus
 sequitur nutum voluntatis creatae, & illius de
 terminationem: At voluntas creata non semper
 se ad bonum determinat, sed quandoque ad mal
 um: Ergo concursus Dei æquivalenter se ex
 tendit ad malum & ad bonum, & absque illo
 discrimine effectivo, quidquid sit de affectivo,
 utrumque causat, & ad utrumque mediâ volun
 tatis determinatione transit; & sic juxta hanc
 sententiam, & modum explicandi concursum
 divinum, proditio Jude non minus est opus Dei,
 quam conversio Pauli.

Confirmatur: Quando voluntas humana de-

terminat Deum, ut cum illa concurrat ad actum
 intrinsicè malum, v. g. ad actum odii, vel blas
 phemiæ; & ut talem actum simul cum ea produ
 cat: vel talis influxus concomitans, tendit in so
 lam entitatem & substantiam actûs mali, vel
 etiam se extendit ad ipsam malitiam & defor
 mitatem? Si hoc secundum dicatur, Deus erit
 causa peccati. Primum autem non potest dici,
 juxta principia Adversariorum, qui docent
 Deum non posse influere per concursum præ
 vium, in entitatem & substantiam actûs intrin
 secè mali, nisi etiam insuat in ejus malitiam &
 deformitatem, ratione nexûs indivisibilis, qui
 inter illa reperitur. Cum enim eadem connexio,
 inò & multò major, magisque indivisibilis,
 reperiatur in concursu simultaneo, quam præ
 vium; eo quod concursus prævius realiter distin
 guatur ab actione mala & peccaminosa, & sit
 prior illa, prioritate naturæ; simultaneus verò
 intimè in ea imbutur, & cum illa identificetur;
 sequitur ex principiis Adversariorum, im
 possibile esse quòd Deus unâ cum voluntate in
 fluat per concursum simultaneum in substan
 tiam, & entitatem actûs intrinsicè mali, nisi et
 iam insuat in ejus malitiam, & deformitatem
 ei annexam, & ab illa inseparabilem.

Probatur secundò: Ille est causa saltem mora
 lis peccati, qui ponit hominem in occasionibus
 & circumstantiis, in quibus prævidit illum infal
 libiliter peccaturum: sicut enim occasiones pec
 candi moraliter movent & incitant ad peccan
 dum; ita & qui ponit hominem in illis, censetur
 esse causa moralis, cui ille incidat in peccatum.
 Sic ille qui ducit alium ad tabernam, in qua
 prævidet & certò scit, quod incidet in ebrieta
 tem, & in ipsa ebrietate hominem interficiet,
 censetur esse causa moralis talis ebrietatis &
 homicidii: unde cum Deus, secundum princi
 pia Adversariorum, videat per scientiam me
 diam plures occasiones & circumstantias, in quibus
 homo non peccabit, & plures alias in quibus
 infallibiliter incidet in peccatum; eumque in
 terdum constituat in illis, in quibus prævidit eum
 lapsurum, potius quam in aliis in quibus præsci
 vit illum non peccaturum, videtur esse causa mo
 ralis cui homo peccet, & insidiari ejus salutis:
 sicut dux vix censetur viatoribus struere insidias,
 cum eos ducit per sylvâ, aut per alias vias, quas
 periculosas esse novit, & latronum infestationibus
 expositas: vel sicut venator avibus & feris syl
 vestribus insidiari dicitur, dum eas ad certum lo
 cum quem novis ire compellit, ut incidant in
 calles & laqueos quos paravit. Unde scientia me
 diæ, non exploratrix, sed insidiatrix dicenda est.

Denique, cum juxta Adversariorum princi
 pia, Deus determinet voluntatem creatam ad
 indivi-

Rr 3

indivi-

individuum actus mali & peccaminosi, in quo interdum reperitur quaedam malitia distincta, ab illa quae illi convenit ex sua ratione specifica & essentiali: puta malitia quae sumitur ex intentione actus, vel ex circumstantiis aggravantibus intra eandem speciem: si standum sit illorum principiis, sequitur voluntatem hominis determinari à Deo ad aliquam specialem malitiam & deformitatem, ad quam seipsam non determinat; & consequenter illum esse causam & authorem peccati. Has rationes fultius prosequemur Tractatu sequenti, quando agemus de divinis decretis, & praedestinationibus. Alia verò inconvenientia quae sequuntur ex scientia media, & ad mysterium praedestinationis spectant, in Tractatu de praedestinatione exponuntur.

Disp. 3.
art. 3.
§. 3.

Disp. 4.
art. 1.

ARTICULUS VII.

Convelluntur fundamenta scientiae mediae?

Multi ex Recentioribus, magno labore & Apparatu congerunt, & accumulunt plurima Scripturae, & Sanctorum Patrum testimonia, ad probandum dari in Deo certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam; ut videri potest apud Suarez, Ruizium, Martinum; aliosque Societatis Theologos. Verum inutiliter laborant, in probatione ejus rei quam non negamus, & punctum difficultatis hujus celeberrimae quaestionis nequaquam attingunt. Nam, ut initio praecedentis disputationis ostendimus, parva aut ferè nulla, apud Thomistas est difficultas, & controversia, de cognitione horum futurorum; sed tantum de modo illius, seu de medio in quod fundatur. Queritur enim, an cognoscantur ante omne decretum Dei liberum, in eorum veritate objectiva, vel in comprehensione liberi arbitrii creati, aut solum in ipso decreto, subjektivè absoluto, & objectivè conditionato? Totum ergo argumentorum pondus, contra necessitatem hujus decreti librandi est.

§. I.

Solvitur praecipua obiectio, petita ex verbis Christi Matthaei 11. Va tibi Corozain &c. seu ex comparatione Judaeorum cum Tyris.

EX hoc Scripturae testimonio desumunt Adversarii argumentum, quod valde extollunt & magnificant, ac *lydium lapidem* appellant. Sic enim arguunt. Deus cognovit infallibiliter Tyrionum conversionem futuram, sub conditione miraculorum Christi: At illam non cognovit in decreto efficaci & praedeterminante: Ergo eam cognovit antecedenter ad tale decretum, per scientiam mediam. Major constat ex dictis initio praecedentis disputationis, ubi ostendimus, Deum habere certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam. Minor autem probatur. In hoc testimonio continetur nos simplex praedictio, sed ob jurgatio incredulitatis Judaeorum; non absolute, sed comparative ad Gentiles, qui eidem miraculis visis, magna poenitentiae signa dedissent: At ob jurgatio illa, saltem ut comparativa, foret injusta, si poenitentia Gentilium in statu conditionato fuisset à Deo cognita in decreto efficaci: Ergo talis poenitentia non fuit à Deo cognita in decreto efficaci. Major est evidens, Minor probatur. Illa increpatio est injusta, cui potest adhiberi justa responsio: At si Deus decrevisset Gentiles praedeterminare ad poenitentiam, ex hypothese praedicationis Christi, posset Judaei justam adhibere responsionem, scilicet,

idèd nos poenitentiam non egimus, visis miraculis Christi, quia non habuisti illud efficac decretum erga nos, quod habuisti erga Gentiles; & si habuisses illud, nos quoque poenitentiam egissemus: Ergo talis increpatio fuisset injusta.

Confirmatur primò: Ut comparativa increpatio justa sit, debet esse aequalitas inter extrema comparationis: unde increparetur injustè unus servus praeter alios, eò quod unus mille argenteos recipiens, fuisset alios mille lucratus; & alter centum accipiens, non fuisset lucratus mille. Item injustè increparetur miles malè armatus, exemplo alterius armis validioribus instructi; eò quod illi paria non fecisset, nec ita fortiter pugnasset. At supposito efficaci decreto circa poenitentiam Gentilium, & eodem negato erga Judaeos, non servaretur aequalitas inter illos: Ergo nec salvaretur justa increpatio, saltem comparativa.

Confirmatur secundo: Si miracula & praedictio Christi non essent circa utrumque extremum aequalia, sed majora respectu Gentilium, non esset justa comparativa increpatio; eò quod Judaei, minoribus visis miraculis, non converterentur, bene ramen Gentiles, visis majoribus: At inaequalitas orta ex efficaci decreto, illis concessio, & alius negato, major est, quam quae nascitur ex inaequalitate miraculorum Christi; cum fortius moveat decretum, & gratia efficaci ex illo proveniens, utpote determinans intrinsecè ad actum, quam miracula inducentia solum persuasivè & moraliter: Ergo ut justa sit & prudens comparativa illorum increpatio, non debent inaequales in decreto supponi.

Hoc argumentum a deo efficax reputant Adversarii, tantumque in eo sibi adesse praesidium putant, ut vix curent alia Scripturae testimonia adducere, & tanti faciant querelas peccatorum, ut illis compescendis, nihil dubitent totum caput salutis ad humanam voluntatem revocare, totumque divinae gratiae sufficientis & efficacis discrimen, ab innata libertate, quae quilibet se discernit, desumere. Sed tria nobis suppetunt gravissima, quibus vis hujus objectionis enervetur, eaque passis perstringam.

Respondeo ergo primò, Apostolum ad Romanos 9. eandem sibi objecisse difficultatem: nam cum statuit hanc veritatem: *Ergo cuius vult Deus miseretur, & quem vult indurat*, statim objicit sibi quod ex Adversariis retulimus: *Dicitur itaque mihi, quid adhuc queritur? Et responderet: Homo tu quis es qui respondeas Deo! Vis objectionis eadem profusus est cum relata ex defensoribus scientiae mediae, sed paucioribus verbis comprehensa. Itaque dicit mihi, quid adhuc queritur? Id est inique arguor, quod non respueim, & peccati delictum; hoc enim mihi imputandum non est, cum mihi defuerit gratia efficax, sine qua non possum converti, nec peccatum deserere. Ea tota ratio injustae querimoniae peccatorum: quasi reprehendi nequeat peccator in malo pertinax, cui denegata sit gratia naturae suae efficax; & tunc tantum justa sit reprehensio, cum omnibus confertur gratia communis sufficiens, quam quisque ex innata libertate reddat efficacem aut inefficacem? Quasi verò hunc acutissimum sensum Apostolus non viderit, & quod nocturne & vespertilioes videt, Doctorum Aquila non perpexerit, nec Prosper fidelissimus ejus discipulus, qui i. de vocatione Gent. cap. 25. profiteretur, hujus quaestionis profunditatem non posse solvi per humani arbitrii velle vel nolle. Unde sumitur gravissimum argumen-*